

1985, 18. března – Sdělení VONS č. 429 „Zásah Státní bezpečnosti proti nezávislé kulturní činnosti“ o policejním zásahu v domě manželů Václava Ševčíka a Zuzany Novákové v Praze proti účastníkům promítání dokumentárního filmu z roku 1968.

Jak již oznámila otevřeným dopisem prezidentu republiky z 12. března 1985 mluvčí Charty 77 Petruška Šustrová,¹ bylo z vily manželů Václava Ševčíka a Zuzany Novákové v Praze na Babě dne 11. března 1985 kolem 20. hodiny eskortováno policejními auty na Krajskou správu SNB do Bartolomějské ulice celkem 48 lidí, kteří ve vile sledovali dokumentární film z jara 1968. Nejméně třináct, pravděpodobně však patnáct lidí bylo na 48 hodin uvězněno. Z toho bylo šest signatářů Charty 77 včetně dvou jejích mluvčích. Filmové představení bylo již dlouho předem určeno na 11. března a okolnost, že toho dne bylo oznámeno úmrtí K. Černěnka, byla zcela náhodná. Četnost forem nezávislé kulturní činnosti i množství míst, kde se v Československu rozvíjejí, svědčí o nezdravých kulturních poměrech. Proto se také občané v soukromí seznamují s dramatickou tvorbou, poezií, poslouchají vážnou hudbu, pořádají přednášky nebo si promítají umělecké či dokumentární filmy. O to závažnější je, musíme-li konstatovat, že se Státní bezpečnost pokusila jedno z prostředí nezávislé kulturní činnosti likvidovat. Jako obvykle při tom mnohokrát porušila zákon. Především zákon o SNB, podle něhož po 48 hodin věznila – šlo o tzv. zajištění – nejméně třináct předvedených. Zajistit je totiž možno jen toho, kdo výtržnostmi nebo jiným nepřístojným chováním narušuje veřejný pořádek. Promítání filmu v soukromí nelze veřejný pořádek narušit. U většiny zajištěných konali příslušníci StB ryze formální výslechy, jen aby mohli dovést jediný možný zákonný důvod zajištění, tj. provedení potřebných služebních úkonů. Tím, že několik desítek uniformovaných i neuniformovaných mužů vtrhlo do vily, porušili domovní svobodu. Policejní síly byly opravdu mohutné: odhadují se na padesát mužů a patnáct vozů. Osobní svobodu porušili

v 48 případech. Prováděním po všechno [sic] domovní prohlídky, při níž odňali promítačku, filmy – šlo o filmy o cestě E. Beneše na Slovensko a o jeho návratu do Prahy v roce 1945, které měly být ten večer také promítnuty – psací stroje, plakáty atd. Překročili hrubým způsobem svoji pravomoc, protože domovní prohlídka může být prováděna jen způsobem, který stanoví trestní řád, a to jako součást trestního řízení. Protože se jim po vpádu do vily nepodařilo najít promítaný film z roku 1968, vrátili se s majitelem Václavem Ševčíkem v noci do vily a konstatovali, že mezitím zřejmě někdo z předvedených a již propuštěných film odnesl. Ponižovali pak druhý den pana Ševčíka, když ho nutili, aby v teplácích a trepkách – což je povinná „uniforma“ zajištěných v celách předběžného zadržení – zvonil u sousedních vil a před nimi se dotazoval sousedů, zda neviděli někoho i v noci, kdo by pro film do vily šel. Pod hrozbou trestního stíhání stanovili panu Ševčíkovi ultimátum, že musí v krátké době po propuštění film sehnat. Se stejnou hrozbou zakázali panu Ševčíkovi, šokovanému prvním stykem se Státní bezpečností, aby se stýkal s chartisty. Represálie zasáhly i jeho syna, který byl eskortován ke svému vojenskému útvaru v západních Čechách, kde vykonává vojenskou službu. Mezi předvedenými a vyslychanými byli lidé, kteří pracují ve vědeckých a výzkumných ústavech, v televizi a ve školství. Je třeba se obávat, že budou postiženi a že jejich postižení se veřejnost ani nedoví, protože v obavách z dalších represálií se budou snažit vše utajit.

Mnohonásobné porušení zákona a zneužití pravomoci je prostředkem jak k individuálním postihům, tak k celkovému zastrašení všech těch, kdo se zabývají nezávislou kulturní činností, což zdaleka nejsou jen chartisté.

Informace o Chartě 77, r. 8, 1985, č. 4, s. 20.

POZNÁMKY

¹ Viz dopis mluvčí Charty 77 Petrušky Šustrové prezidentu republiky z 12. 3. 1985 označený jako dokument Charty 77 č. 6/85 obsahující zprá-

vu o zásahu příslušníků SNB v bytě Václava Ševčíka a Zuzany Novákové [v textu uvedeno manželů Ševčíkových] a o jejich zadržení spolu s jejich neteří a návštěvníky Květou a Jiřím Dienstbierovými, Marií a Oldřichem Hromádkovými, Petrem Kabešem, Evou a Jiřím Kantůrkovými a Petrem Pithartem. CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém (eds.): *CHARTA 77: Dokumenty 1977–1989*, sv. 2, Praha 2007, s. 694–695.